

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 13.4.2018, HE 38/2018 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI FINANSSIVALVONNASTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausuntoa hallituksen esityksestä 38/2018 vp laiksi finanssivalvonnan muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyvistä laeista.

Aluehallintovirasto on antanut lausuntonsa molemmilla hallituksen esitystä edeltäneillä lausuntokierroksilla. Lausunnot ovat koskeneet hallituksen esityksen 5. lakiehdotusta eli lakia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta. Aluehallintoviraston lausunnoissaan esille nostamat seikat on pääosin otettu huomioon jatkovalmistelussa ja hallituksen esityksessä.

Aiemmin antamassaan lausunnossa aluehallintovirasto on todennut, että lainvalmistelussa tulisi arvioida rahanpesulain 3 luvun 1 §:n 1 momenttiin tehtävien lisäysten sekä 4 luvun säännösten välistä suhdetta päällekkäisyyksien ja epä johdonmukaisuuksien välttämiseksi. Aluehallintoviraston huolena on, ettei ehdotetun 3 luvun 1 §:n 1 momentin ja sen yksityiskohtaisten perustelujen perusteella ole tarpeeksi selkeää se, mitä toimia ilmoitusvelvollisilta edellytetään. Lisäksi tulisi varmistaa, että ehdotettu säännös todella vastaa sitä, mitä FATF:n suosituksessa 10 edellytetään.

Lausuttavana olevaan hallituksen esitykseen liittyy kuitenkin useita muutosehdotuksia, jotka ovat tarpeen FATF:n suositusten huomioimiseksi kansallisessa lainsäädännössä ja jotka tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian. Näin ollen aluehallintovirasto lausuntonaan toteaa, että edellä kuvattu **3 luvun 1 §:n 1 momentin ja 4 luvun säännösten suhde tulisi ottaa perusteellisesti tarkasteltavaksi neljänteen rahanpesudirektiiviin¹ tehtävien muutosten² kansallinen implementoinnin yhteydessä.**

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen

² Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing and amending Directive 2009/101/EC

Aluehallintovirasto lausuu lisäksi, että **hallituksen esityksen yleisperustelujen viittaukset väärinkäytösrekisteriin pitäisi epäselvyyksien välttämiseksi poistaa.**

Valtiovarainministeriö pyysi nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen luonnoksesta lausuntoa 19.1.2018. Tällöin esitys sisälsi myös niin sanottua väärinkäytösrekisteriä koskevan sääntelyehdotuksen. Nyt lausuttavana olevasta hallituksen esityksestä väärinkäytösrekisteriä koskeva ehdotus on poistettu, sillä se on tarkoitus antaa eduskunnalle erikseen.

Hallituksen esityksen yleisperusteluissa (s. 10) käydään kuitenkin edelleen läpi periaatteita, joiden nojalla merkintä väärinkäytösrekisteriin tai muuhun rekisteriin voidaan tehdä. Väärinkäytösrekisteriä koskevien osioiden sisällyttäminen hallituksen esityksen perusteluihin aiheuttaa tulkintavaikeuksia, sillä esitykseen ei enää sisälly väärinkäytösrekisterin sisältöä ja sen käyttötarkoitusta koskevaa osiota.

Siltä osin, kun mainitut perustelut ovat tarpeen 5. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §:n soveltamisen näkökulmasta, perusteluja tulisi muokata koskemaan mainittua pykälää väärinkäytösrekisterin sijaan. Näin erityisesti siksi, että aluehallintovirasto näkemyksen mukaan **hallituksen esityksen perusteella jää nyt epäselväksi se, millä edellytyksin ilmoitusvelvollisen on mahdollista hyödyntää mediasta saatavaa, asiakkaan näkökulmasta mahdollisesti epäedullista tietoa** noudattaessaan rahanpesulain mukaista asiakkaan tuntemisvelvollisuutta.

Hallituksen esityksen 5. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §:n mukaan ilmoitusvelvollinen voisi hyödyntää asiakkaasta tai tämän tosiasiallisesta edunsaajasta eri tietolähteistä saatavilla olevia tietoja asiakasta koskevan riskiarvion laatimiseksi ja ylläpitämiseksi, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi sekä laissa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden ja selonottovelvollisuuden täyttämiseksi.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ilmoitusvelvollisen käyttämiä *tietolähteitä voivat olla esimerkiksi tuomioistuinten päätökset, mediassa saatavat tiedot ja viranomaisrekisterien tiedot. Ilmoitusvelvollisen olisi kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota tietolähteen uskottavuuteen ja luotettavuuteen. Jos tieto perustuu esimerkiksi julkisuudessa esitettyihin tietoihin, ilmoitusvelvollisen olisi suhtauduttava tietoon erityisellä varauksella, koska sillä ei yleensä ole tosiasiallista mahdollisuutta arvioida tiedon antaneen lähteen luotettavuutta. Tietojen merkintään esimerkiksi asiakasrekisteriin pelkästään mediassa liikkuvien tietojen perusteella olisi suhtauduttava varauksellisesti. Merkintää henkilötietorekisteriin ei tulisi perustaa vain median tietoihin.*

Edellä mainitussa väärinkäytösrekisteriä koskevassa yleisperustelujen osassa todetaan, että *rekisterimerkintä voitaisiin tehdä adverse media -raporttien sisältämän julkisuudessa esitettyjen tietojen perusteella, jos tieto voidaan todentaa muulla tavoin esimerkiksi tehdystä rikosilmoituksesta.*

Epäselväksi jää, missä määrin ilmoitusvelvollinen voi hyödyntää asiakkaaseen liittyviä riskejä arvioidessaan mediassa esille tullutta tietoa ja millä edellytyksin tällainen tieto voidaan merkitä henkilötietorekisteriin. Aluehallintovirasto toteaa, että lainsäädännön tulee mahdollistaa tietyin reunaehdoin mediassa esiin nousseiden tietojen hyödyntäminen arvioidessaan asiakkaaseen liittyviä riskejä ja toteuttaessaan asiakkaan tuntemistoimia.

Ylitarkastaja

Timo Aalto

Ylitarkastaja

Viivi Jantunen

Tämä asiakirja ESAVI/6522/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/6522/2018 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Aalto Timo 19.04.2018 13:12

Esittelijä Jantunen Viivi 19.04.2018 13:13